

Puheenjohtajan palsta

OTTO J. MÄKELÄ

Korvavalon paluu?

VUONNA 2007 Oulussa perustettu Valkee Oy tuli markkinoille tehokkaan mediarummutuksen säestämänä tuotteillaan, jotka muistuttavat korvakulokkeita, mutta jotka tuottavat valoa korvakäytävään. Muutaman seuraavan vuoden aikana tuotteen tueksi ilmestyi aiheeseen liittyviä tutkimuksia, useimmat jostain syystä hieman epäilyttävissä tiedelehdissä. Tästä huolimatta Valkee sai tasavallan presidentin 2010 INNO-Suomi -kunniamaininnan.

Vuoden 2012 alussa YLE:n MOT teki ohjelman ”Taru korvavalosta”, jossa tuotiin esille väitetyt tieteellisen aineiston ohuutta sekä puitiin yhtiön ja tutkijoiden taloudellisia kytkentöjä.

Skepsis ry päätti saman vuoden 2012 lopulla antaa Valkeelle Huuhaa-palkinnon heikosti tutkitun terveystuotteen markkinoinnista. Palkinnon perusteluissa yhdistys toteasi, että tehdyt tutkimukset olivat varsin kapea-alaisia sekä koehenkilöiden satunnaistamisen ja sokkouttamisen osalta erittäin puutteellisia. Valkee Oy oli lähtenyt markkinoimaan tuotettaan tehokkaana apuna terveyteen ennen kuin väitteiden tueksi oli ollut tieteellisesti vakuuttavia tutkimuksia. Tuotetta oli markkinoitu myös yli Valviralle rekisteröidyn käyttötarkoituksen muun muassa mielialan vaihteluihin, masennukseen, uniongelmiin sekä lentomatkustajan vuorokausirytmien siirtämiseen.

Valkee Oy:n toiminta on sittemmin hiljalleen hiipunut sijoittajilta saatujen rahojen loputtua. Vuonna 2017 uutisoitiin, että Valkee oli menettänyt osakepääomansa, kun kolme tilikautta oli tuottanut yhteensä 6,8 miljoonan euron tappion.

Maaliskuussa 2018 kuitenkin Oulusta kajahti taas: TtM, LitM Heidi Jurvelin väitteli perjantaina 9.3. yleislääketieteen alueelta aiheella ”Transkraniaalisen kirkasva-

lon vaikutus ihmisen psykofysiologiaan”. Kustoksena toimi Oulun Yliopiston professori Markku Timonen, entinen Valkee-osakas, joka oli johtanut ”Medical Hypotheses” -lehdessä julkaistun pilottitutkimuksen. Vastaväittäjänä toimi professori Jukka Hintikka Tampereen yliopistolta, joka piti korvavaloa kiinnostavana uutena hoitomuotona.

Hintikka myönteisyydestään huolimatta toki myönsi muutaman tärkeän ongelmakohtan: neljästä julkaisusta yhdellä ei ollut tieteellisen julkaisun merkittävyyttä kuvaavaa impact factoria, toinen ei ollut kaksoissokkoutettu eikä vertaisarvioitu (eikä siis täytä Oulun Yliopiston väitöskirjajulkaisujen vaatimuksia) ja kaamosmasennusta koskevan SAD-tutkimuksen tuloksen voi selittää lumevaikutuksella. Hintikka päättikin puheenvuoronsa tutkimuskontekstissa kömpelösti toteamalla ”ainakin ei ole näytetty, että [korvavalo] ei toimisi”.

Sitten ilmeisesti järjestäjien yllätykseksi kuultiin yleisön joukosta etukäteen ilmoittautumatonta ylimääräistä vastaväittäjää. Asiaa olisi ollut paljon, keskeisimpänä kysymyksenä mainitun SAD-tutkimuksen metodologia, jossa alunperin erilliset korvavalo- ja lumeryhmä yhdistettiin, jolloin nollatutkimus saatiin näyttämään merkitykselliseltä. Tämä osuus jäi kuitenkin lyhyeksi, koska kustos toistuvasti keskeytti kysymykset ja pyysi jättämään kirjallisen muistutuksen.

Tilaisuus kesti vain vähän yli kaksi tuntia. Se oli tieteellisesti merkityksetön, kuitenkin tunnelmaltaan legendaarisen kaivonkatsoja-väitöstilaisuuden (Skeptikko 2/2012) vastakohta. Paikalla olleet tuntuivat pitävän hauskaa, paitsi korvavalolaitteen keksijä, suosioista pudonneen Valkee Oy:n perustaja Juuso Nissilä. Hän oli nähtävästi närkästynyt ylimääräisen vastaväittäjän kysymyksistä. Miksiköhän?